

Πρακτικά 2ου Πανελληνίου Συνεδρίου: «Σχολείο, Οικογένεια και Κοινότητα: Συνεργασία, Προκλήσεις, Δυσκολίες και Προοπτικές»

Τόμ. 1, Αρ. 1 (2024)

Πρακτικά 2ου Πανελληνίου Συνεδρίου: «Σχολείο, Οικογένεια και Κοινότητα: Συνεργασία, Προκλήσεις, Δυσκολίες και Προοπτικές»

2^ο Πανελλήνιο Επιστημονικό Συνέδριο

“Σχολείο, Οικογένεια και Κοινότητα:
Συνεργασία, Προκλήσεις,
Δυσκολίες και Προοπτικές”

Πρακτικά Συνεδρίου

29-30 Νοεμβρίου 2024
Κέντρο Διάδοσης Ερευνητικών Αποτελεσμάτων
του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Διοργάνωση

Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
Ανατολικής Θεσσαλονίκης

Υπό την αιγίδα
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

Σε συνεργασία με

Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής
Τμήμα Ψυχολογίας, Π.Τ.Δ.Ε., Τ.Ε.Φ.Α.Α.
Εργαστήριο Ψυχολογίας και Εκπαίδευσης
του Παιδιού - ΨΥΧΗ (Τ.Ε.Π.Α.Ε.)
Περιφερειακή Δίση Α/θμιας & Β/θμιας
Εκπαίδευσης Κεντρικής Μακεδονίας

ISBN: 978-618-82743-3-4

Οικογένεια, Σχολείο, Παιδιά και Διαδίκτυο: Σχέσεις ευθύνης

Σοφία Χατζηγεωργιάδου

doi: [10.12681/pansynschool.7429](https://doi.org/10.12681/pansynschool.7429)

Οικογένεια, Σχολείο, Παιδιά και Διαδίκτυο: Σχέσεις ευθύνης

Σοφία Χατζηγεωργιάδου

Σύμβουλος Εκπαίδευσης ΠΕ60 2^{ης} θέσης ΔΠΕ Αν. Θεσσαλονίκης

ΣΕΠ Πανεπιστημίου Λευκωσίας

simvoulos2@gmail.com

Περίληψη

Το παρόν εργαστήριο απευθύνεται σε γονείς και εκπαιδευτικούς και αφορά στη Θεματική 2: Νέες Τεχνολογίες και Εκπαίδευση. Το Digital parenting (ψηφιακή γονεϊκότητα) περιγράφει τις γονεϊκές προσπάθειες και πρακτικές για την οριοθέτηση των παιδιών τους στα ψηφιακά περιβάλλοντα (Benedetto & Ingrassia, 2020), καθώς αυτοί αποτελούν τους πρώτους διαμεσολαβητές στην επικοινωνιακή και ασφαλή χρήση των ψηφιακών συσκευών και του διαδικτύου (Livingstone et al., 2017). Οι βασικές γονεϊκές πρακτικές διακρίνονται σε: (α) παθητικής φύσης και εστιάζουν στην παρακολούθηση, τη χρονική οριοθέτηση χρήσης των συσκευών και του διαδικτύου και την εφαρμογή γονικών φίλτρων και (β) ενεργητικής φύσης με στόχο την ανάπτυξη δεξιοτήτων στα παιδιά σχετικά με την ασφαλή χρήση των συσκευών και του διαδικτύου (κριτική σκέψη, συνεργασία και επικοινωνία σύμφωνα με το Netiquette, δημιουργική αξιοποίηση διαδικτύου). Επίσης, έχει αποδειχθεί ερευνητικά η σημαντική συσχέτιση της χρήσης των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης (ΜΚΔ) με τους τέσσερις τύπους γονεϊκότητας (Amon et al., 2022). Επομένως, αποτελεί αναγκαιότητα η εκπαίδευση και επιμόρφωση των γονέων αλλά και των εκπαιδευτικών στην ορθή χρήση των ψηφιακών συσκευών και του διαδικτύου, ενώ έρευνες κατέδειξαν ότι οι γονείς επιθυμούν τη συμμετοχή τους σε σχετικά εκπαιδευτικά εργαστήρια (Μάλλιαρη, 2020 · Preradovic et al., 2016). Μέσα από το παρόν εργαστήριο αναμένουμε: (α) οι γονείς να κατανοήσουν τον διαμεσολαβητικό ρόλο τους στην απόκτηση ψηφιακών δεξιοτήτων των παιδιών τους, (β) οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί να αποκτήσουν θετική στάση στη δημιουργική αξιοποίηση του διαδικτύου και των ψηφιακών συσκευών, (γ) οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί να ενημερωθούν για ενεργητικές πρακτικές υποστήριξης των παιδιών στα ψηφιακά περιβάλλοντα, (δ) οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί να ενημερωθούν για βασικές έννοιες που αφορούν στην ανορθολογική χρήση των ΜΚΔ (Netiquette, Sharenting, Phubbing, ομάδες γονέων σε ΜΚΔ) και στις επιδράσεις αυτών στα παιδιά. Αξιοποιούνται βιωματικές μέθοδοι προσέγγισης των ζητημάτων, όπως: εργασία σε ομάδες, παρακολούθηση πολυμεσικού υλικού, συζήτηση και αναστοχαστικές διεργασίες σε επίπεδο ομάδας και ολομέλειας.

Λέξεις κλειδιά: digital parenting, netiquette, sharenting, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, διαδίκτυο

1. Εισαγωγή

Τα παιδιά βιώνουν καθημερινά την έκθεση σε ψηφιακές πληροφορίες και εμπειρίες, ενώ οι γονείς αποτελούν τους πρώτους διαμεσολαβητές στην εποικοδομητική και ασφαλή χρήση των ψηφιακών συσκευών και του διαδικτύου. Το Digital parenting (ψηφιακή γονεϊκότητα) περιγράφει τις γονεϊκές προσπάθειες και πρακτικές για την υποστήριξη και οριοθέτηση των παιδιών τους στα ψηφιακά περιβάλλοντα (Benedetto & Ingrassia, 2020).

Σύμφωνα με τη θεωρία του Vygotsky (1986), η Ζώνη Επικείμενης Ανάπτυξης αναδεικνύει τη γονεϊκή διαμεσολάβηση (parental mediation) ως κομβικό σημείο στην αλληλεπίδραση των παιδιών με τα ψηφιακά εργαλεία αλλά και στην ασφαλή χρήση τους. Βάσει αυτής το παιδί μπορεί σε μία συνεργατική δραστηριότητα με την κατάλληλη υποστήριξη από έναν ενήλικα ή έναν ικανότερο συνομήλικο να καταφέρει περισσότερα από ό,τι εάν επιχειρούσε ατομικά. Με τον τρόπο αυτό βελτιώνονται σταδιακά οι δεξιότητές του, καθώς και η υπευθυνότητά του, ώστε να προσπαθήσει στη συνέχεια μόνο του.

Όμως, το ψηφιακό περιβάλλον αλλάζει συνεχώς και τα τελευταία χρόνια δύο είναι οι βασικές προκλήσεις όσον αφορά στον γονεϊκό έλεγχο: (α) η χρήση φορητών συσκευών και (β) η απεριόριστη σύνδεση με το διαδίκτυο. Εξαιτίας αυτών έχει διευρυνθεί ο χρόνος ενασχόλησης με ψηφιακές συσκευές και πλοήγησης στο διαδίκτυο, ανεξαρτήτως περιστάσεων ή χώρου. Τελικά, η ψηφιακή γονεϊκότητα φαίνεται να είναι αρκετά πολύπλοκη διαδικασία, ενώ έρευνες έχουν καταγράψει τέσσερις διαφορετικούς τύπους:

- Αμέτοχος – αδιάφορος (laissez-faire/ negligent) – μειωμένος γονεϊκός έλεγχος και μειωμένη γονεϊκή οικειότητα «ζεστασιά». Γονείς που δείχνουν αδιάφοροι για τις διαδικτυακές δραστηριότητες των παιδιών τους, καθώς και το πλαίσιο χρήσης των συσκευών. Ασχολούνται μόνο με την προσωπική τους χρήση του διαδικτύου.
- Επιτρεπτικός (permissive/ indulgent) – μειωμένος γονεϊκός έλεγχος και αυξημένη γονεϊκή οικειότητα «ζεστασιά». Γονείς που παρότι συζητούν με τα παιδιά τους για ψηφιακές εφαρμογές είναι πολύ υποχωρητικοί και δεν θέτουν σαφή όρια.
- Επιτακτικός – επίσημος (authoritative) – αυξημένος γονεϊκός έλεγχος και αυξημένη γονεϊκή οικειότητα «ζεστασιά». Ελέγχουν τη χρήση του διαδικτύου, θέτοντας σαφή και αυστηρά όρια και παράλληλα είναι ανοιχτοί στην επικοινωνία και τη συζήτηση με το παιδί τους.
- Απολυταρχικός (authoritarian) – αυξημένος γονεϊκός έλεγχος και μειωμένη γονεϊκή οικειότητα «ζεστασιά». Θέτουν αυστηρά όρια και κανόνες ενώ δεν συζητούν και δεν επικοινωνούν ουσιαστικά με τα παιδιά τους (Amon et al., 2022; Özgür, 2016; Valcke, 2010).

Σύμφωνα με προηγούμενες έρευνες, ο τύπος ψηφιακής γονεϊκότητας που επιλέγουν οι γονείς επηρεάζεται από τις προσωπικές γνώσεις, δεξιότητες και πεποιθήσεις τους και επιδρά σημαντικά στη χρήση των ψηφιακών συσκευών και του διαδικτύου από τα παιδιά. Το μέγιστο επίπεδο χρήσης ψηφιακών συσκευών και διαδικτύου παρατηρήθηκε στις περιπτώσεις γονέων που επέλεξαν τον επιτρεπτικό τύπο, ενώ το χαμηλότερο επίπεδο χρήσης παρατηρήθηκε στα παιδιά που οι γονείς εφάρμοζαν τον επιτακτικό (Özgür, 2016 . Valcke, 2010). Πρόσφατες έρευνες διερεύνησαν τον τρόπο χρήσης των ΜΚΔ από τους γονείς σε σχέση με τους τέσσερις τύπους γονεϊκότητας. Καταδείχθηκε ότι οι γονείς που

εφαρμόζουν επιτρεπτικές (permissive/ indulgent) γονεϊκές πρακτικές είναι πιθανότερο να υπερεκθέτουν τα παιδιά τους στα ΜΚΔ (sharenting) και να επιτρέπουν στα παιδιά τους να δημιουργήσουν λογαριασμούς στα ΜΚΔ από πολύ μικρή ηλικία (Amon et al., 2022).

Άλλες έρευνες ασχολήθηκαν συγκεκριμένα με τη σχέση της υπερβολικής χρήσης των ΜΚΔ από τους γονείς και τους διαφορετικούς τύπους γονεϊκότητας (Radesky et al., 2014). Παρότι στην πλειονότητα τους οι γονείς ταυτίστηκαν με τον επιτακτικό – επίσημο (authoritative) τύπο γονεϊκότητας που περιλαμβάνει ισορροπημένες γονεϊκές πρακτικές, καταδείχθηκε ισχυρή θετική συσχέτιση μεταξύ του χρόνου χρήσης των ΜΚΔ με τον αυταρχικό (authoritarian) τύπο γονεϊκότητας (Ante-Contreras, 2016). Με άλλα λόγια, όσο περισσότερο χρόνο οι γονείς αφιερώνουν στα ΜΚΔ τόσο πιο αυταρχικού τύπου γονεϊκές πρακτικές εφαρμόζουν για την οριοθέτηση της συμπεριφοράς των παιδιών τους (π.χ. επιπλήξεις, εφαρμογή «συνεπειών», «timeouts» - αυστηρούς περιορισμούς με ελάχιστη επεξήγηση για τους λόγους αυτών των περιορισμών).

Επομένως, οι γονείς είναι σημαντικό να κατανοήσουν την προσωπική τους συμβολή στην καθοδήγηση των παιδιών τους. Η γονεϊκή διαμεσολάβηση (parental mediation) δεν αφορά μόνο στις γνώσεις και δεξιότητες εγκατάστασης γονικού ελέγχου στις ψηφιακές συσκευές που χρησιμοποιούν τα παιδιά (περιοριστικές στρατηγικές), αλλά συμπεριλαμβάνει τον προσωπικό τρόπο αξιοποίησης των ψηφιακών συσκευών και του διαδικτύου βάσει των γνώσεων, δεξιοτήτων και πεποιθήσεων που κατέχουν (ενεργητικές στρατηγικές).

Ειδικά τα τελευταία χρόνια με την πανδημία COVID-19, η έκθεση στις οθόνες έχει αυξηθεί σε όλες τις οικογένειες και σε κάποιες περιπτώσεις η συνθήκη αυτή δημιουργούσε ικανοποίηση στους γονείς, καθώς τα παιδιά τους μπορούσαν να συνεχίζουν τα μαθήματά τους και την επικοινωνία με τους συνομηλικούς τους. Αποφεύχθηκαν συναισθήματα ανίας με τα βιντεοπαιχνίδια, με εφαρμογές και ιστοσελίδες μουσικής ή δημιουργικότητας κ.α. Από την άλλη, αυτή η έντονη ενασχόληση με το διαδίκτυο αύξησε τις ανησυχίες των γονέων σχετικά με την απομόνωση, ειδικά στους εφήβους, τη μειωμένη φυσική κινητικότητα, τις αλλαγές στον ύπνο, τις κακές σχολικές επιδόσεις και τη βύθιση στον ψηφιακό κόσμο.

Γενικότερα, οι δυσκολίες των γονέων πηγάζουν από το γεγονός ότι οι ίδιοι έχουν διαφοροποιήσεις στο επίπεδο γνώσεων, δεξιοτήτων και πεποιθήσεων και όλα αυτά επιδρούν στον διαμεσολαβητικό ρόλο τους στη χρήση των συσκευών και του διαδικτύου. Επομένως, αυτό που είναι σημαντικό είναι η κατάκτηση του ψηφιακού γραμματισμού (Digital literacy) και του γραμματισμού στα Μέσα από την πλευρά των γονέων, παράλληλα με τις προσπάθειες γραμματισμού των παιδιών στο σχολείο.

Εάν οι γονείς δε νιώθουν ικανοί στον χειρισμό των ψηφιακών εργαλείων ή φοβούνται τους κινδύνους του διαδικτύου λειτουργούν με απαγορεύσεις και περιορισμούς, χωρίς να προχωρούν σε επικοινωνιακές συζητήσεις που οδηγούν στην κριτική αντιμετώπιση των κινδύνων μαζί με τα παιδιά τους. Επίσης, αρκετοί γονείς είναι ανενημέρωτοι και δεν νιώθουν ικανοί να παρακολουθήσουν την ψηφιακή δράση των παιδιών τους. Αρκετές φορές συμβουλευόμαστε ιστοσελίδες σχετικά με τον γονικό έλεγχο, ωστόσο οι πληροφορίες που ανασύρουν δεν είναι πάντα επιστημονικά τεκμηριωμένες. Η ορθή γονεϊκή

διαμεσολάβηση μεταξύ του ψηφιακού περιβάλλοντος και των δραστηριοτήτων των παιδιών πρέπει να στηρίζεται σε επιστημονική γνώση και πληροφόρηση από ειδικούς. Αντιθέτως, υπάρχουν γονείς που παρότι κατέχουν υψηλές ψηφιακές δεξιότητες δεν έχουν κατανοήσει τη σημασία της προσωπικής χρήσης των ψηφιακών συσκευών και του διαδικτύου στην εκπαίδευση των παιδιών και πως το καθημερινό παράδειγμά τους αποτελεί τον συστηματικότερο τρόπο εκπαίδευσης των παιδιών τους.

Επομένως, είναι απαραίτητο να γίνει κατανοητός ο διαμεσολαβητικός ρόλος που καλούνται να αναλάβουν ώστε να καθοδηγήσουν τα παιδιά τους με εναλλαγή στρατηγικών (περιοριστικές ή ενεργητικές), ανάλογα με τις δεξιότητες, την ηλικία των παιδιών και τη χρήση των ψηφιακών εργαλείων. Σημασία δεν έχει ο περιορισμός αλλά η συζήτηση και η αλληλεπίδραση μεταξύ γονέων και παιδιών. Η δημιουργία σχέσεων εμπιστοσύνης όπου τα παιδιά μπορούν να ρωτούν και να μιλούν στους γονείς τους για όσα συναντούν στον ψηφιακό κόσμο. Η εκπαίδευση των γονέων με εκπαιδευτικά προγράμματα, εκδηλώσεις, επιμορφώσεις και εργαστήρια μπορεί να τους βοηθήσει στον ρόλο τους ως διαμεσολαβητές.

2. Στοιχεία εφαρμογής

Το παρόν βιωματικό εργαστήριο απευθύνεται σε γονείς και εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης όλων των ειδικοτήτων. Οι συμμετέχοντες/ουσες εξοικειώνονται με τη συμμετοχή και τη λειτουργία σε ομάδα είτε στο πλαίσιο της ολομέλειας είτε σε ομάδες για την ολοκλήρωση εργασιών. Η χρονική διάρκεια του εργαστηρίου στα πλαίσια του 2ου Πανελληνίου Επιστημονικού Συνεδρίου ορίστηκε σε ένα δίωρο.

3. Επιμορφωτική διαδικασία

3.1. Στόχοι-επιδιώξεις-προσδοκώμενα αποτελέσματα

Μέσα από το παρόν εργαστήριο αναμένουμε: (α) οι γονείς να κατανοήσουν τον διαμεσολαβητικό ρόλο τους στην απόκτηση ψηφιακών δεξιοτήτων των παιδιών τους, (β) οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί να αποκτήσουν θετική στάση στη δημιουργική αξιοποίηση του διαδικτύου και των ψηφιακών συσκευών, (γ) οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί να ενημερωθούν για ενεργητικές πρακτικές υποστήριξης των παιδιών στα ψηφιακά περιβάλλοντα, (δ) οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί να ενημερωθούν για βασικές έννοιες που αφορούν στην ανορθολογική χρήση των ΜΚΔ (Netiquette, Sharenting, Phubbing, ομάδες γονέων σε ΜΚΔ) και στις επιδράσεις αυτών στα παιδιά.

Δίνεται έμφαση στον τρόπο με τον οποίο τα άτομα αλληλεπιδρούν, αλληλεξαρτώνται και επικοινωνούν μεταξύ τους και δεν εξετάζεται μεμονωμένα μία πεποίθηση και σχετική συμπεριφορά που αναφέρεται, αλλά με κατάλληλους τρόπους αναδεικνύονται οι προηγούμενες εναλλακτικές αντιλήψεις των συμμετεχόντων για τον διαμεσολαβητικό ρόλο τους στη χρήση του διαδικτύου από τα παιδιά με στόχο να τροποποιηθούν μέσα από τις συζητήσεις που λαμβάνουν χώρα.

3.2. Μεθοδολογία της επιμορφωτικής διαδικασίας

Ακολουθείται η ομαδοσυνεργατική μέθοδος διδασκαλίας, η αυθεντική και βιωματική μάθηση, καθώς και η χρήση ΤΠΕ με αξιοποίηση πολυμεσικού υλικού (Video, εικόνες). Αξιοποιούνται οι ερωτήσεις ανοιχτού τύπου, ο διάλογος, η εργασία σε ομάδες, ο καταιγισμός ιδεών, η γνωστική σύγκρουση (επικοινωνιακή προσέγγιση), ο στοχασμός και αναστοχασμός μέσα από βιωματικές δράσεις (Ματσαγγούρας, 2008 ▯ Oliverio et al., 2016).

3.3. Διδακτικό υλικό

Κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου αξιοποιείται μία δομημένη παρουσίαση, η οποία αποτελεί ένα εργαλείο οργάνωσης των εννοιών αλλά και των δράσεων του εργαστηρίου. Μέσω αυτής της παρουσίασης πραγματοποιείται οπτικοποίηση των πληροφοριών ενώ οι διαφάνειες περιλαμβάνουν Video από το YouTube <https://youtu.be/gEPUGRiP7IM?si=AdNWSglYJQPuGcVr> <https://youtu.be/aISXCw0Pi94?si=QK5IHqijVgbUAlt9> εικόνες που έχουν ανασυρθεί από το διαδίκτυο, στατιστικά δεδομένα και παραδείγματα, με στόχο την πρόκληση του ενδιαφέροντος, ενίσχυση της κατανόησης των θεωρητικών εννοιών από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες, αλλά και την συμπερασματική ολοκλήρωση του εργαστηρίου. Τέλος, αξιοποιείται υλικό του Διαπεριφερειακού Θεματικού Δικτύου Ασφάλεια στο Διαδίκτυο <https://isecurenet.sch.gr/portal/>, του ΙΤΕ <https://saferinternet4kids.gr/nea/> Γενικότερα, η χρήση οπτικοακουστικών μέσων ενισχύει την αφομοίωση της γνώσης, ιδίως όταν πρόκειται για πολύπλοκα ψυχολογικά φαινόμενα (Παπαδοπούλου & Κανελλόπουλος, 2020).

3.4. Παρουσίαση των δραστηριοτήτων-Τα διδακτικά βήματα

Το εργαστήριο ξεκινά με γνωριμία της ομάδας των συμμετεχόντων και παρουσίαση των δράσεων του Διαπεριφερειακού Θεματικού Δικτύου Ασφάλεια στο Διαδίκτυο (Παρασκευάς κ.α., 2016), στο πλαίσιο του οποίου διαμορφώθηκε το παρόν εργαστήριο. Η διάδραση των συμμετεχόντων ξεκινά με παρακολούθηση Video από το YouTube και ανάθεση της πρώτης ομαδοσυνεργατικής εργασίας. Μέσω της πρώτης ομαδοσυνεργατικής εργασίας ανιχνεύονται οι αρχικές γνώσεις και αναπαραστάσεις των συμμετεχόντων για τον ρόλο τους στη χρήση του διαδικτύου και των ψηφιακών συσκευών από τα παιδιά. Δημιουργούνται συνθήκες ψυχολογικής και γνωστικής προετοιμασίας, καθώς αποτυπώνονται οι απόψεις των μελών των ομάδων για το θέμα και με τη λήξη του χρόνου ο «Γραμματέας» κάθε ομάδας παρουσιάζει στις υπόλοιπες τις καταγεγραμμένες απόψεις.

Ακολουθεί συζήτηση στην ολομέλεια και παρουσίαση των εννοιών Netiquette (Scheuermann & Taylor, 1997; Soler-Costa et al., 2021), Digital parenting (Benedetto & Ingrassia, 2020), Sharenting (Holliday et al., 2022) και Phubbing (Chotpitayasunondh & Douglas, 2016; Haigh, 2015; Karadağ et al., 2015). Η επόμενη εργασία σε ομάδες αφορά στην ανίχνευση των απόψεων των συμμετεχόντων για τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης και

οι συμμετέχοντες/ουσες απαντούν στις εξής ερωτήσεις: Έχετε ομάδα γονέων του τμήματος ή του σχολείου; Για ποιους λόγους δημιουργήθηκε η ομάδα γονέων; Τι κερδίζετε από τη συμμετοχή σας στην ομάδα; Τι κερδίζουν τα παιδιά σας; Τι κερδίζει το σχολείο; Κάθε ομάδα παρουσιάζει τα συμπεράσματα της συζήτησης μέσω του «Γραμματέα» της και ακολουθεί συζήτηση στην ολομέλεια και παρουσίαση πρόσφατων επιστημονικών δεδομένων σχετικά με το θέμα.

Το εργαστήριο συνεχίζεται με την παρουσίαση των τεσσάρων τύπων γονεϊκής διαμεσολάβησης (Amon et al., 2022; Özgür, 2016; Valcke, 2010) και κλείνει με μία σύνοψη γενικότερων οδηγιών – σύμβουλών προς τους/τις συμμετέχοντες/ουσες και την προβολή του σχετικού Video από το YouTube.

4. Συμπερασματικές παρατηρήσεις

Στο νέο Αναλυτικό Πρόγραμμα του Νηπιαγωγείου (Πεντέρη κ.α., 2022) της Θεματικής Ενότητας που αφορά στις νέες Τεχνολογίες, στο Θεματικό Πεδίο της Γλώσσας και Επικοινωνίας, η εκπαίδευση των μαθητών/τριών εστιάζεται στα εξής:

- κριτική αντιμετώπιση της πληροφορίας,
- εξοικείωση με διάφορα επικοινωνιακά εργαλεία και εκφραστικά μέσα για την ενίσχυση της ικανότητας κατανόησης και αποτελεσματικής μετάδοσης των νοημάτων,
- ωφέλιμη και βέλτιστη χρήση των εργαλείων και των μέσων παραγωγής και επικοινωνίας νοήματος.

Επομένως, είναι απαραίτητη η ενημέρωση και παράλληλη εκπαίδευση των γονέων και εκπαιδευτικών στα πιο πάνω ζητήματα.

Το συγκεκριμένο εργαστήριο υλοποιήθηκε σε 11 ομάδες γονέων σε δημόσια και ιδιωτικά νηπιαγωγεία, από τις οποίες οι επτά ήταν ενταγμένες σε σχολές γονέων που λειτουργούσαν με την υποστήριξη των μελών των ΕΔΥ (ψυχολόγου και κοινωνικού λειτουργού), κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς 2023-24. Αφορμή για τη συγκεκριμένη δράση ήταν η συμμετοχή των νηπιαγωγείων στο Διαπεριφερειακό Θεματικό Δίκτυο «Ασφάλεια στο Διαδίκτυο» (Παρασκευάς κ.α., 2016), μέσω της οποίας διοργανώθηκαν παιδαγωγικές δραστηριότητες για τη δημιουργία παραδοτέων συμμετοχής.

Η αξιολόγηση που έλαβε η εργαστηριακή εφαρμογή από τους γονείς μαζί με τη συνολική αξιολόγηση των δράσεων στις ομάδες γονέων που λειτούργησαν στα νηπιαγωγεία ήταν εξαιρετικά θετική. Οι συμμετέχοντες γονείς δήλωναν ικανοποιημένοι, καθώς ενημερώθηκαν για ζητήματα του ρόλου τους σε σχέση με τη διαδικτυακή συμπεριφορά των παιδιών τους και μπόρεσαν να συζητήσουν σχετικούς προβληματισμούς. Άλλωστε όπως φάνηκε και σε προηγούμενες έρευνες (Μάλλιαρη, 2020 · Preradovic et al., 2016), η συνεχής ενημέρωση και καθοδήγηση των γονέων αλλά και των εκπαιδευτικών μπορεί να βοηθήσει στη δημιουργία δεσμών συνεργασίας μεταξύ του σχολείου και της οικογένειας με την οπτική της σύνδεσής τους με την διαδικτυακή κοινότητα, στην οποία πλέον όλοι είναι κοινωνοί.

Οι γονείς φαίνονται να είναι θετικοί στη συνεργασία σχολείου – οικογένειας και θα ήθελαν να ενημερωθούν από τους εκπαιδευτικούς για τη σωστή χρήση των ψηφιακών

συσκευών από τα παιδιά και για τις επιπτώσεις της συγκεκριμένης χρήσης στα παιδιά. Έρευνες κατέδειξαν ότι οι γονείς επιθυμούν τη συμμετοχή τους σε εκπαιδευτικά εργαστήρια που θα τους καθοδηγούν για τη σωστή χρήση των ψηφιακών συσκευών από τα παιδιά και για τις επιπτώσεις της χρήσης αυτής ξεκινώντας από την προσχολική ηλικία (Μάλλιαρη, 2020 · Preradovic et al., 2016).

Σημαντικό στοιχείο για τους γονείς είναι να γνωρίσουν εκπαιδευτικές πρακτικές με ανοιχτού τύπου ψηφιακές εφαρμογές από τους/τις εκπαιδευτικούς, έτσι ώστε να μπορούν να υποστηρίξουν επαρκώς τη μαθησιακή διαδικασία και στο σπίτι. Επομένως, οι εκπαιδευτικοί είναι σημαντικό να δημιουργούν συνθήκες εμπλοκής των γονέων στη μαθησιακή διαδικασία, δίνοντάς τους τις σωστές κατευθύνσεις για τη συνέχιση της μάθησης στο οικογενειακό περιβάλλον.

Βιβλιογραφικές αναφορές

Ξενόγλωσσες

- Amon, M. J., Kartvelishvili, N., Bertenthal, B. I., Hugenberg, K., & Kapadia, A. (2022). Sharenting and children's privacy in the united states: Parenting style, practices, and perspectives on sharing young children's photos on social media. *Proceedings of the ACM on Human-Computer Interaction*, 6(CSCW1), 1-30.
- Ante-Contreras, D. (2016). *Distracted parenting: How social media affects parent-child attachment (Publication No. 292)*[Doctoral thesis, California State University].
- Benedetto, L., & Ingrassia, M. (2020). Digital Parenting: Raising and Protecting Children in Media World. In *Parenting* L. Benedetto and M. Ingrassia (Eds). DOI: 10.5772/intechopen.92579
- Chotpitayasunondh, V., & Douglas, K. M. (2016). How "phubbing" becomes the norm: The antecedents and consequences of snubbing via smartphone. *Computers in Human Behavior*, 63, 9-18.
- Haight, A. (2015). *Stop phubbing*. Retrieved from <http://stopphubbing.com>
- Holiday, S., Norman, M. & Densley, L. (2022). Sharenting and the extended self: self-representation in parents' Instagram presentations of their children, *Popular Communication*, 20(1), 1-15, DOI: <https://doi.org/10.1080/15405702.2020.1744610>
- Livingstone, S., Ólafsson, K., Helsper EJ., Lupiáñez-Villanueva, F., Veltri. GA., & Folkvord. F. (2017). Maximizing opportunities and minimizing risks for children online: The role of digital skills in emerging strategies of parental mediation. *Journal of Communication*, 67, 82-105
- Karadag, E., Tosuntas, S. B., Erzen, E., Duru, P., Bostan, N., Sahin, B. M.,...Babadag, B. (2015). Determinants of phubbing, which is the sum of many virtual addictions: a structural equation model. *Journal of Behavioral Addictions*, 1e15. <http://dx.doi.org/10.1556/2006.4.2015.005> .
- Oliverio, S., Striano, M., and Waks, L. J. (2016). Dewey's Democracy and Education as a Source of and a Resource for European Educational Theory and Practice. *European Journal of Pragmatism and American Philosophy*. <https://doi.org/10.4000/ejrap.431>
- Özgür, H. (2016). The relationship between Internet parenting styles and Internet usage of children and adolescents. *Computers in Human Behavior*, 60, 411-424.

- Preradovic, N., M., Lesin, G., & Sagud M. (2016). Investigating Parents' Attitudes towards Digital Technology Use in Early Childhood: A Case Study from Croatia. *Informatics in Education, 15*(1), 127–146. DOI: 10.15388/infedu.2016.07
- Radesky, J. S., Kistin, C. J., Zuckerman, B., Nitzberg, K., Gross, J., KaplanSanoff, M., Augustyn, M., & Silverstein, M. (2014). Patterns of mobile device use by caregivers and children during meals in fast food restaurants. *Pediatrics 133*(4). 843-849.
- Scheuermann, L., & Taylor, G. (1997). "Netiquette". *Internet Research, 7*(4), 269-273. <https://doi.org/10.1108/10662249710187268>
- Soler-Costa, R., Lafarga-Ostáriz, P., Mauri-Medrano, M., & Moreno-Guerrero, A. J. (2021). Netiquette: Ethic, education, and behavior on internet—a systematic literature review. *International journal of environmental research and public health, 18*(3), 1212.
- Valcke, M., Bonte, S., De Wever, B., Rots, I. (2010). Internet parenting styles and the impact on internet use of primary school children. *Computers in Education, 55*, 454-464. DOI: 10.1016/j.compedu.2010.02.009
- Vygotsky LS. (1986). *Thought and Language*. Cambridge, MA: MIT Press

Ελληνόγλωσσες

Διαπεριφερειακό Θεματικό Δίκτυο Ασφάλεια στο Διαδίκτυο

<https://isecurenet.sch.gr/portal/>

ΙΤΕ <https://saferinternet4kids.gr/nea/>

Παπαδοπούλου, Μ., & Κανελλόπουλος, Α. (2020). *Γονεϊκότητα και ψυχολογία*. Εκδόσεις Σταμούλη.

Ματσαγγούρας, Η. (2008). *Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και μάθηση*. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.

Μάλλιαρη, Β. (2020). *Απόψεις γονέων για τη χρήση των Ψηφιακών Συσκευών από τα παιδιά προσχολικής ηλικίας στο σπίτι και στο Νηπιαγωγείο*. Μεταπτυχιακή εργασία Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου.

Παρασκευάς, Α., Νικολακοπούλου, Κ., Παπαδόπουλος, Π., Παπαδάκης, Σ., Χολέβας, Ν. (2016). Διαπεριφερειακό Θεματικό Δίκτυο για τη Ασφάλεια στο Διαδίκτυο: Εμπειρία από τον πρώτο χρόνο λειτουργίας. *Πρακτικά 2ου Πανελληνίου Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή, Προώθηση τις Εκπαιδευτικής Καινοτομίας, (τόμος Α')*, Λάρισα, σελ.216-223.

Πεντέρη, Ε., Χλαπάνα, Ε., Μέλλιου, Κ., Φιλιππίδη, Α., & Μαρινάτου, Θ. (2022). *Πρόγραμμα σπουδών για την προσχολική εκπαίδευση – Διευρυμένη έκδοση (2η Έκδοση, 2022 ΙΕΠ)*. Στο πλαίσιο της Πράξης «Αναβάθμιση των Προγραμμάτων Σπουδών και Δημιουργία Εκπαιδευτικού Υλικού Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης» του ΙΕΠ με MIS 5035542.